

УДК 330

[https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(1\)-29](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(1)-29)

РИБЧУК А. В.

<https://orcid.org/0000-0002-5130-2442>e-mail: ra957@ukr.net

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЖУРБА І. Є.

<https://orcid.org/0000-0003-1070-6384>e-mail: igor.zhurba@ukr.net

Хмельницький національний університет

ЗАБЛОЦЬКА Р. О.

<https://orcid.org/0000-0001-7174-8946>

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ПАНДЕМІЇ

У статті досліджено особливості та проблеми міжнародної туристичної галузі в умовах глобальної пандемії. Розкрито сценарії можливого скорочення чисельності туристів та надходження доходів від подорожей. Відзначено особливість розвитку сучасного туризму, яка полягає у трансформації туристичних організацій у міжнародні спільні підприємства, корпорації та асоціації. Показано нові можливості та виклики серйозного випробування для всього туристичного ринку, котрі зумовлені прискоренням процесів цифровізації туристських сервісів, більш активним впровадженням сучасних технологій, актуалізацією індивідуального підходу до клієнта. Підтверджено, що держави вживають заходів для захисту, залучення і просування інвестиційних проектів в туризмі з метою швидшого відновлення національних економік. Доведено, що у міжнародних перевезеннях туристів провідну функцію виконують - повітряний та морський транспорт. Виявлено очікування зростання чисельності міжнародних туристських подорожей у найближчій перспективі.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристичний ринок, туристичний продукт, індустрія туризму, туристичні послуги, туристичні інвестиційні проекти.

ANATOLIY RYBCHUK

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

IHOR ZHURBA

Khmelnyskyi National University

RITA ZABLOTSKA

Taras Shevchenko National University of Kyiv

PROBLEMS OF FUNCTIONING OF THE INTERNATIONAL TOURIST INDUSTRY IN THE CONDITIONS OF A GLOBAL PANDEMIC

Modern tourism is called a phenomenon of the twentieth century and an important area of the global economy, because it has acquired the features of a separate sector of the world economy and is characterized by significant volumes of international trade in its own services. In recent decades, the tourism industry has been characterized by high and stable rates of development, which have contributed not only to the expansion of socio-economic and political relations between countries, but also to replenish budgets at the macro level. Tourism is influenced by many factors of economic, political, social, natural and technical nature, including: international terrorism, ensuring the safety of tourists, man-made disasters; uneven distribution of tourist flows; political instability in some parts of the world; prolonged global recession.

The article examines the features and problems of the international tourism industry in a global pandemic. Scenarios of possible reduction of the number of tourists and income from travel are revealed. The peculiarities of the development of modern tourism, which is the transformation of tourism organizations into international joint ventures, corporations and associations are noted. New opportunities and challenges of serious testing for the whole tourist market are presented, which are conditioned by the acceleration of digitalization of tourist services, more active introduction of modern technologies, updating of the individual approach to the client. It was confirmed that the states are taking measures to protect, attract and promote investment projects in tourism in order to speed up the recovery of national economies. It is proved that the leading function in the international transportation of tourists is air and sea transport. Expectations of growth in the number of international tourist trips in the near future have been revealed.

Key words: international tourism, tourist market, tourist product, tourism industry, tourist services, tourist investment projects.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Сучасний туризм називають феноменом двадцятого сторіччя та важливою сферою глобальної економіки, оскільки він набув рис окремої галузі світового господарства та характеризується значними обсягами міжнародної торгівлі власними послугами. Упродовж останніх десятиліть туристичній індустрії були притаманні високі та стабільні темпи розвитку, котрі сприяли не тільки розширенню соціально-економічних і політичних відносин між країнами, але й поповненню бюджетів на макрорівні. На туристську

діяльність впливає безліч факторів економічного, політичного, суспільного, природного та технічного характеру, серед яких: міжнародний тероризм, гарантування безпеки туристів, техногенні катастрофи; нерівномірний розподіл туристських потоків; політична нестабільність у деяких регіонах світу; тривала світова рецесія.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми

Проблемами функціонування індустрії міжнародного туризму та прогнозування перспектив його відновлення у після пандемічний період займаються відомі зарубіжні вчені: К. Аппель, Д. Бельтекан, Т. Гертель, Ч. Джаттіно, Е. Матъе, Е. Коронг, Б. Макдональд, Р. Макдугал, Е. Ортис-Оспіна, Х. Річі, Л. Родес-Гірао, М. Розер, Дж. Хаселл, М. Цигас. Багато українських дослідників також аналізують тенденції розвитку індустрії туризму в умовах глобальної пандемії – З. Атаманчук, Н.Бабіна, Л. Гальків, А. Галицька, М. Домашенко, К. Дутка, В. Зайцева, Б. Казак, Н. Карпенко, О. Красовський, Н. Логвин, Т.Макаренко, І. Смірнов, О.Тараненко, М.Троян, В. Школа та інші. Однак на сьогодні ще залишилися питання, які потребують подальшого дослідження та висвітлення.

Формулювання цілей статті

Метою статті є розкриття напрямків функціонування міжнародного туристичного сектора в умовах глобальної пандемії

Викладення основних результатів дослідження

Міжнародний туризм у кризових ситуаціях є досить вразливим видом економічної діяльності, швидко реагуючи на зміни, що відбуваються, у той же час період відновлення буває відносно нетривалим. При цьому попит на туристські продукти та послуги скорочується, але не повністю згасає [1, с. 96]. Зниження світових потоків подорожуючих водночас посилює конкуренцію у сфері туризму. Специфіка управління даним видом економічної діяльності полягає у тому, що для її розвитку зусиль приватного сектора недостатньо. Туризм передбачає формування відповідної інфраструктури, яка потребує величезних фінансових витрат, що неможливе без участі держави.

Індустрія туризму має певні особливості, які необхідно враховувати при формуванні моделей та прогнозів розвитку різних територій. Так, зокрема, туризм створює мультиплікативний ефект впливу на багато інших сфер економічної діяльності: транспорт, будівництво, сільське господарство, торгівлю, громадське харчування тощо. Водночас, туризм з одного боку, може робити істотний внесок у поповнення валютних резервів держави, з іншого — бути «чорною дірою» вивезення валюти за кордон. Окрім того, туризм можна віднести до високо ризикових видів економічної діяльності, оскільки найбільш значущими факторами ризику вважаються економічна, політична та соціальна нестабільність у тому чи іншому регіоні [4, с. 24]. Особливістю розвитку сучасного туризму є трансформація туристичних організацій у міжнародні спільні підприємства, корпорації та асоціації. Це дозволяє значно покращити інформаційний обмін, забезпечити більш ефективне проникнення на зовнішній ринок, об'єднати зусилля. партнерів в умовах загострення конкуренції на ринку туристичних послуг.

Таблиця 1.

Кількість міжнародних туристичних прибуттів у 2010-2021 рр. за регіонами (млн. осіб) [14].

Регіони	2010	2015	2019	2020	2021
<i>Світ загалом</i>	<i>957,2</i>	<i>1,206</i>	<i>1,464</i>	<i>400,0</i>	<i>415,0</i>
Америка	151,8	194,1	219,3	69,9	89,1
Азія та Тихий океан	208,0	284,5	360,4	59,4	20,9
Європа	490,8	611,8	746,1	235,7	279,8
Близький та Середній Схід	56,1	61,8	69,9	19,0	14,5
Африка	50,5	54,4	68,5	19,9	17,9

Міжнародний туризм відіграє значну роль в економічному розвитку, сприяючи зусиллям у сфері всебічного розвитку регіонів, що розташовані далеко від індустріальних центрів і мають недостатньо значні економічні ресурси. У низці країн міжнародний туризм перетворився на велику самостійну галузь, яка займає домінуюче становище у структурі економіки. Це пов'язано з тим, що міжнародним туристам, які виїжджають до інших держав, надається значний обсяг послуг, котрі споживаються туристами під час подорожей за кордон. Зазначені послуги включають доставку туристів та їхнє переміщення по країні прибуття, розміщення у готельній мережі, рекламу туристського продукту, збут туристських продуктів, надання послуг культурного характеру, а також задоволення ділових та наукових інтересів туристів, задоволення потреб у розвагах тощо. Водночас, туризм також є важливим фактором розвитку та зростання у багатьох країнах, забезпечуючи дохід, зайнятість, інвестиції та експорт. Він також може фінансувати такі важливі сфери, як збереження культурної та природної спадщини, покращення інфраструктури та місцевих громадських об'єктів. Позитивні чи негативні наслідки туризму повністю залежать від планування та управління його діяльністю [4, с. 25].

Індустрія міжнародного туризму має специфічні характеристики: наявність ресурсної орієнтації розміщення підприємств туризму; сезонності у наданні послуг; розвиток інформаційної інфраструктури. Міжнародні туристські операції є не тільки чинником формування інвалютного доходу, але й важливим інструментом підвищення престижу держави. Зі 195 держав світу у міжнародний туризм залучено понад 150 країн. За оцінкою Всесвітньої туристської організації (UNWTO), число туристів по всьому світі до 2030 р. становитиме 1,36 млрд. осіб [14]. Іншими словами, кожен п'ятий житель планети здійснюватиме туристські поїздки. Також налічується 15 країн, що спеціалізуються виключно на послугах туризму, доходи від якого у багато разів перевищують надходження від експорту. Серед них Барбадос, Сейшельські острови та інші острівні держави у зоні тропіків. Для 38% країн туризм – головне джерело доходу, а у 83% держав туризм входить до ТОП-5 основних джерел доходу. В усіх країнах світу спостерігається нерівномірний характер розвитку сфери міжнародного туризму.

Загальна частка туризму у ВВП може коливатися від 1% у країнах з диверсифікованою та високорозвиненою економікою до 10% у державах з більш-менш великим сектором туризму (Австрія – 8,5%, Німеччина – 0,9%, Великобританія – 1,9%, США – 1%, Іспанія – 4,2%). Важливо також відзначити, що в багатьох малих країнах цей показник значно перевищує середні значення (у різних острівних державах, так зокрема, туризм забезпечує більш ніж 50% ВВП, а саме, в Антигуа – 58%, на Бермудських островах – 35%, Багамських островах – 52%) [12].

У 2019 році подорожі та туризм були одним із найбільших секторів у світі, на нього припадало 10,4% світового ВВП (9,2 трильйона доларів США), 10,6% усіх робочих місць (334 мільйони) і було відповідальним за створення 1 із 4 всіх нових робочих місць у всьому світі [9].

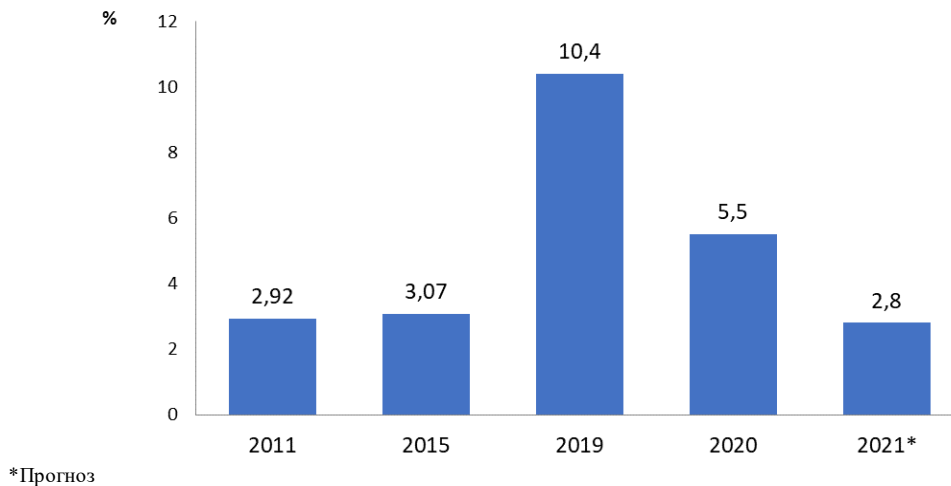

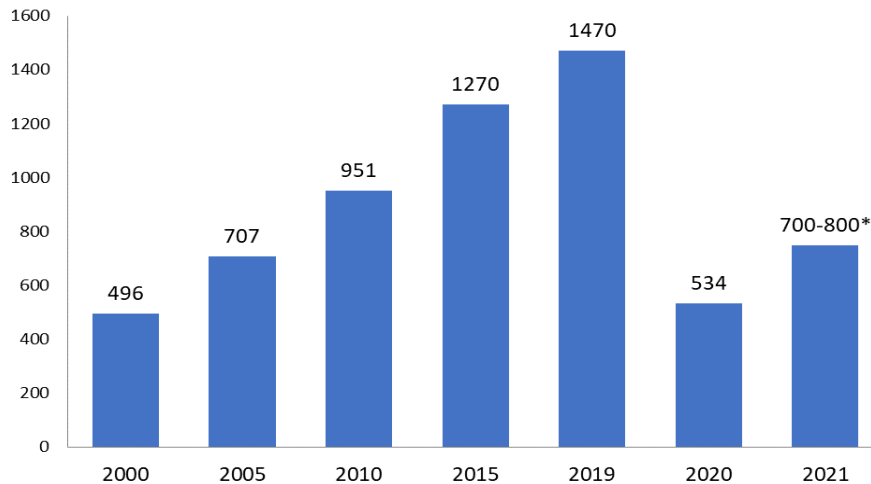
Рис. 1. Внесок міжнародного туризму у світовий ВВП (у %) [9].

Пандемія коронавірусу на початку 2020 р. дуже вплинула на стан і подальший розвиток практично всіх сфер світового господарства, у тому числі і туризму. Внесок індустрії туризму у світовий ВВП знизилася до 5.5% (Рис.1). Такої важкої кризи в туристському бізнесі не спостерігалось з часів Другої світової війни. Проте будь-яка криза призводить не лише до негативних наслідків. Існують нові можливості та виклики цього серйозного випробування для всього туристичного ринку. Серед цих можливостей та викликів — прискорення процесів цифровізації туристських сервісів, більш активне впровадження сучасних технологій (наприклад, великих даних, штучного інтелекту, змішаної та доповненої реальності тощо), використання ідей економіки вражень, актуалізація індивідуального підходу до клієнта, а також екологічного аспекту туристського продукту, розширення географії туристських маршрутів тощо. Окрім того, очікувано посиляться важливість такого фактору, як безпека подорожей (включно із санітарно-епідеміологічною обстановкою місця перебування). Туристи віддаватимуть перевагу приватним турам у малих групах на внутрішніх курортах [3, с. 31].

Через катастрофічний вплив пандемії коронавірусу на міжнародний туризм світова економіка може втратити понад чотири трильйони доларів. У 2020 році міжнародний туризм та тісно пов'язані з ним галузі вже зазнали збитків у розмірі 2,4 трильйона доларів. Порівняні із цим значенням втрати можуть бути зафіксовані і цього року. Так, у період із січня по грудень 2020 року кількість іноземних туристів у світі скоротилася приблизно на один мільярд людей, або на 73 відсотки. У 2021 отримані дані вказують на зниження цього показника на 88 відсотків [13].

Економічний внесок туризму в 2021 році (вимірний у прямому валовому внутрішньому продукті туризму) оцінюється в 1,9 трлн. дол. США, що вище 1,6 трлн. дол. США ніж у 2020 році, але все ще значно нижче до пандемічного рівня у 3,5 трлн. дол. США. Експортні доходи від міжнародного туризму можуть перевищити 700 млрд. дол. США у 2021 році, що є незначним покращенням порівняно з 2020 роком через більші витрати на подорожі, але менше половини від 1,7 трлн. дол. США, зафіксованих у 2019 році [12].

UNWTO повідомляє, що в 2021 році кількість міжнародних туристів збільшилася на 4%. Проте 2021 рік був ще одним складним роком: кількість прибуттів все ще на 72% менше, ніж до пандемії. Відновлення потребує посилення координації та збільшення кількості вакцинацій. У 2021 році світовий туризм зріс на 4% порівняно з 2020 (415 мільйонів проти 400 мільйонів). Проте, згідно з попередніми оцінками UNWTO, кількість міжнародних туристів все ще була на 72% нижчою, ніж у 2019 році перед пандемією [14].

*Очікувані показники

Рис. 2. Динаміка доходів від міжнародного туризму за 2010-2021 рр. (млрд. дол. США) [13].

Перший випуск Всесвітнього туристичного барометра UNWTO за 2022 рік показує, що зростання рівня вакцинації в поєднанні зі послабленням обмежень на поїздки через посилення транскордонної координації та протоколів допомогло задовольнити відкладений попит. Міжнародний туризм помірно відновлювався упродовж другої половини 2021 року, при цьому кількість міжнародних прибуттів зменшилася на 62% як у третьому, так і в четвертому кварталах порівняно з рівнем до пандемії. За прогнозними даними, міжнародні прибуття в грудні 2020 року були на 65% нижче рівня 2019 року. Повний вплив варіанту Omicron та сплеск випадків COVID-19 ще не видно. Темпи одужання залишаються повільними та нерівномірними в різних регіонах світу через різний ступінь обмежень мобільності, рівня вакцинації та впевненості мандрівників. Європа та Америка зафіксували найвищі результати у 2021 році порівняно з 2020 роком (+19% і +17% відповідно), але обидва все ще на 63% нижче рівня до пандемії [14].

У субрегіонах - Карибський басейн показав найкращі результати (+63% вище 2020 року, хоча на 37% нижче 2019 року), а деякі напрямки наближалися або перевищували рівень до пандемії. Південна Середземноморська Європа (+57%) і Центральна Америка (+54%) також відчували значне відновлення, але залишаються на 54% і 56% нижче на рівні 2019 року відповідно. Північна Америка (+17%) і Центрально-Східна Європа (+18%) також піднялися вище рівня 2020 року. Тим часом в Африці у 2021 році відбулося збільшення прибуттів на 12% порівняно з 2020 роком, хоча це все ще на 74% менше, ніж у 2019 році. На Близькому Сході кількість прибуттів скоротилася на 24% порівняно з 2020 роком і на 79% у порівнянні з 2019 роком. На 65% нижче рівня 2020 року і на 94% у порівнянні з показниками до пандемії, оскільки багато напрямків залишалися закритими для необхідних подорожей [16]. Очікується, що середня оплата за подорож в 2021 році складе 1500 доларів США проти 1300 доларів США у 2020 році. Це пов'язано з великими відкладеними заощадженнями та більш тривалим перебуванням, а також вищими цінами на транспорт та проживання. Франція та Бельгія повідомили про порівняно менше зниження витрат на туризм – на -37% і -28% відповідно у 2019 році. Саудівська Аравія (-27%) і Катар (-2%) також опублікували дещо кращі результати у 2021 році [19].

Згідно з останньою інформацією експертної групи UNWTO, більшість професіоналів у сфері туризму (61%) бачать кращі перспективи на 2022 рік. У той час як 58% очікують тільки відновлення у 2022 році, переважно в третьому кварталі, 42% вказують на потенційне відновлення лише у 2023 році. Більшість експертів (64%) тепер очікують, що міжнародні прибуття повернуться до рівня 2019 року лише у 2024 році або пізніше, у порівнянні з 45% у вересневому опитуванні [21].

Індекс довіри ЮНВТО прогнозує незначне його зниження у січні-квітні 2022 року. Основними факторами, визначеними експертами, є швидке та більш поширене впровадження вакцинації, за яким слідує значне скасування обмежень на поїздки, а також більше координації та чіткішої інформації про протоколи подорожей для ефективного відновлення міжнародного туризму. Сценарії ЮНВТО вказують на те, що кількість міжнародних туристів може зрости на 30-78% у 2022 році порівняно з 2021 роком. Однак це все одно буде на 50-63% нижче рівня до пандемії [21].

Таблиця 2.

Зміни динаміки чисельності міжнародних туристичних прибуттів за 2019-2022 рр. [20].

Число туристів у регіонах світу	2019	2020	2022
<i>Світ загалом</i>	3,8	-73	-72
Північна Америка	1,5	-68	-62
Європа	4,2	-68	-63
Азія та Тихий океан	4,0	-84	-94
Африка	2,0	-77	-74
Близький та Середній Схід	6,8	-73	-79

Нещодавнє зростання випадків COVID-19 і варіанту Omicron, як очікується, порушить відновлення та вплине на подорожі до початку 2022 року, оскільки окремі країни знову вводять заборони на поїздки та обмеження для певних ринків. У той же час розгортання вакцинації залишається нерівномірним, і багато країн все ще мають повністю закриті кордони, переважно в Азії та Тихому океані. Міжнародний туризм на багатьох ринках, переважно у Європі та Америці, в поєднанні з широким впровадженням вакцинації та серйозним скоординованим зняттям обмежень на подорожі, може допомогти відновити довіру споживачів та прискорити відновлення міжнародного туризму в 2022 році.

У той час як міжнародний туризм відновлюється, внутрішній туризм продовжує стимулювати відновлення сектора в дедалі більшій кількості напрямків, особливо тих, які мають великі внутрішні ринки. На думку експертів, внутрішній туризм і подорожі поблизу дому, а також заходи під відкритим небом, природні продукти та сільський туризм є одними з основних туристичних тенденцій, які продовжуватимуть формувати туризм у 2022 році.

Таблиця 3.

Очікування зростання чисельності міжнародних туристів у 2022-2024 рр.(у %) [22].

Регіони / Роки	2022	2023	2024
<i>Світ загалом</i>	4	32	63
Північна Америка	-	46	54
Європа	17	32	50
Азія та Тихий Океан	5	15	49
Африка	17	33	50
Близький та Середній Схід	-	50	50

Пандемія COVID-19 нищівно вдарила по інвестиціях у туристичний сектор. Оголошені іноземні інвестиції в індустрію туризму знизилися з 48,5 млрд. дол. США у 2019 році до 12,6 млрд. дол. у 2020 році. Це означає, що прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в туризм зменшилися на 73,2% у першому півріччі 2020 року в порівнянні з аналогічним періодом 2019 року. Світовий ВВП втратив майже у 4,5 трлн. дол. США та а 62 мільйонів робочих місць у 2020 році. Це може призвести до втрати від 850 мільйонів до 1,1 мільярда міжнародних туристів і зменшення експортних доходів на 910 млрд. дол. США до 1,2 трлн. дол. США [17].

Стрімке зростання в туристичному секторі є одним з найвищих, особливо якщо порівнювати із глобальними ПІІ, які зменшилися на 42 % у 2020 році за даними ЮНКТАД. Як наслідок, у 2020 році цей сектор втратив від 910 млрд. дол. США до 1,2 трлн дол. США експортних надходжень у порівнянні з 2019 роком, що свідчить про загрозу втрати близько 100–120 мільйонів робочих місць у сфері прямого туризму, оскільки глобальні ПІІ залишаються невеликими у 2021 році, прогнозуючи подальше зниження на 5–10%. Також скоротилися і міжнародні туристичні прибуття на 87% [17].

Держави вживають заходів для захисту, залучення і просування інвестиційних проектів в туризмі під час і після пандемії для швидшого відновлення економіки. Очікується відновлення міжнародних подорожей, якщо будуть скасовані основні обмеження на подорожі та впевненість мандрівників покращується, особливо завдяки великому відкладеному попиту. Оскільки сектор спрямований на відновлення іноземних відвідувачів необхідно розуміти основні тенденції, пріоритети та пов'язані з ними можливості для повного зростання потенціалу сектора подорожей і туризму в найближчі роки.

Таблиця 4.

Тенденції припливу прямих іноземних інвестицій у сферу туризму в 2017-2021рр. (млрд. дол. США) [17].

Регіони світу	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Світ загалом</i>	22,5	71,3	61,8	48,5	12,6
Азійсько-тихоокеанський регіон	6,8	29,0	25,8	21,2	17,3
Європа	7,2	25,6	11,9	8,3	7,6
Північна Америка	1,9	2,2	3,4	2,9	2,3
Країни Карибського басейну	3,5	7,7	10,9	7,5	5,8
Африка	3,0	6,6	9,7	7,1	6,7

У здійсненні міжнародних подорожей домінуючу функцію виконує повітряний транспорт. Будучи найшвидшим видом транспорту, авіація служить засобом переміщення потоків туристів, робочої сили та товарів у глобальному та регіональному масштабах, забезпечує зв'язки між країнами та континентами, підтримує життєдіяльність у віддалених куточках світу. Існує і непрямий позитивний вплив авіатранспорту на інші сфери діяльності. Так, напередодні пандемії, у 2019 р., вплив авіації на сумарні доходи від міжнародного туризму оцінювався у 3,5 трлн дол. США, що становило 4,1% світового ВВП, а зайнятість на авіаперевезеннях забезпечувала в той же період 87,7 млн. робітників місць. Але глобальна пандемія негативно вплинула обсяги подорожей по всьому світу, при цьому авіакомпанії втратили у 2020 році близько 400 млрд. дол. США [6].

Подорожі та туризм під час пандемії катастрофічно зменшилися, кордони були закриті, авіакомпанії змушені були залишити майже весь авіапарк на землі, а багато з них закрилися одразу на декілька місяців. На сьогодні, коли галузь намагається відновитися в нових умовах, правила і норми, що постійно змінюються, роблять це завдання далеко не простим. Більше того, представники цієї галузі повинні ретельно дотримуватись межі щодо залучення туристів, оскільки криза ще не закінчилася та виникають нові штами коронавірусу.

За даними Всесвітньої туристичної організації ООН (ЮНВТО), у 2020 році кількість міжнародних перельотів скоротилася на один мільярд, що призвело до втрати до 10% ВВП багатьох країн. Економічна активність у всьому світі значно знизилася, що поставило під загрозу до 120 мільйонів робочих місць. Не кажучи вже про експорт: обвал міжнародних поїздок за деякими оцінками складає збитки у 1,3 трлн. дол. США в доходах від експорту. Це більше ніж в 11 разів чим під час попередньої глобальної економічної кризи [6].

Круїзний туризм є новою формою подорожей в порівнянні з іншими видами, але пандемія COVID-19 досить негативно вплинула і на цей сектор відпочинкової індустрії, якщо у 2019 році вся круїзна галузь отримала 27,4 млрд. дол. США доходу, то після початку пандемії доходи знизилися на 88% за рік - до 3,34 млрд. дол. США у 2020 році. Хоча очікується, що ця цифра майже подвоїться і досягне 6,64 млрд. дол. США за 2021 рік, але все ще значно нижче (-77%) порівняно до COVID-19 періодом. Нажаль, круїзній індустрії знадобляться роки, щоб відновитися від наслідків пандемії COVID-19 [18].

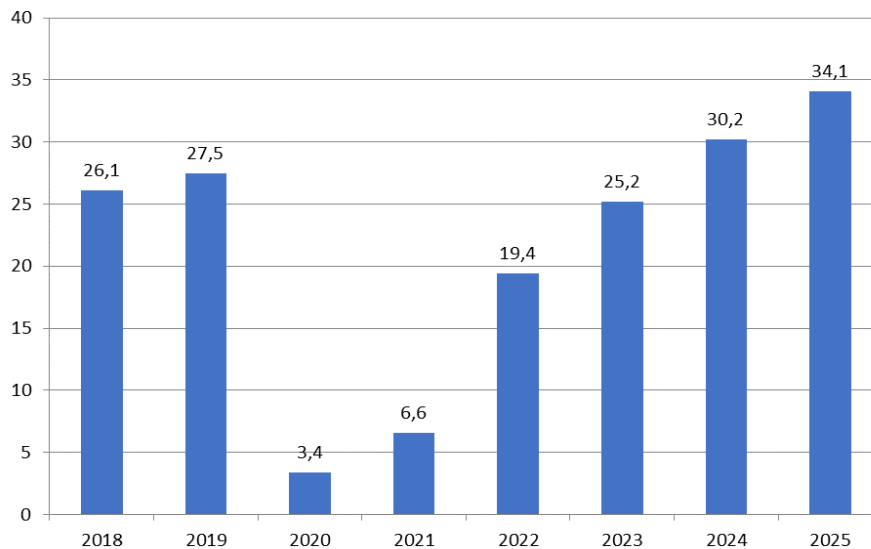

Рис. 3. Динаміка доходів від круїзного туризму у 2018-2025 рр. млрд. дол. США [10]

Очікується, що до 2023 року дохід досягне 25,2 млрд. дол. США, що все ще на 2,3 млрд. дол. США менше, ніж у 2019 році. Очікується, що у 2024 році дохід круїзних ліній зросте до понад 4 млрд. дол. США. Водночас, мандрівники втратили довіру до всієї круїзної індустрії на тлі пандемії, кількість користувачів круїзних ліній знизилася до найглибшого рівня за останні роки. У 2019 році майже 29 мільйонів туристів у світі обрали круїзні компанії для відпочинку, але у 2020 року - ця цифра знизилася до 3,4 млн. туристів, хоча, за прогнозами, кількість користувачів круїзних ліній у 2021 році склала орієнтовно - 6,7 мільйонів, але за два роки це все ще становить значне падіння на 76% [18].

Станом на 2019 рік сукупний дохід п'яти провідних ринків круїзів склав 16,4 млрд. дол. США. Незважаючи на падіння доходу на 10,24 млрд. доларів у 2020 році, глобальний круїзний гігант Carnival Corporation залишився найбільшим гравцем на ринку з часткою у 45% в 2021 році. Royal Caribbean Cruises посіла друге місце з часткою в 25%. Далі слідують Norwegian Cruise Line і MSC Cruises з часткою 15% і 5% відповідно. Очікується, що загальний дохід п'яти найбільших круїзних ринків світу складе понад 5 мільярдів доларів у 2021 році, що на 16 мільярдів менше, ніж у 2019 році [20].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Отже, туризм - це індустрія багатства XXI століття, процвітаюча галузь, яка є каталізатором для досягнення далекосяжних позитивних змін у приймаючих напрямках з подальшим економічним розвитком та створенням нових робочих місць. Форс-мажорні обставини у формі пандемії COVID-19 принесли величезні збитки туристичній індустрії, які перекриються тільки через декілька років.

Міжнародний туризм – це перспективна та ефективна галузь, яка активно відроджується в умовах пандемії. Завдяки глобалізації та цифровізації він став доступнішим, ніж будь-коли раніше, для більшої частини населення планети, що привело до рівних економічних можливостей для країн, що розвиваються, та розвинених країн в усьому світі. Основні проблеми, з якими стикається індустрія туризму, полягають не тільки в залученні та обслуговуванні зростаючого туристичного попиту. Ще одним сміливим завданням є пом'якшення численних негативних впливів на швидке зростання міжнародних подорожей.

Економіка туризму значно постраждала від пандемії коронавірусу (COVID-19), тому країнами світу впроваджуються заходи для стримування його поширення. Залежно від тривалості кризи, переглянуті сценарії вказують на те, що потенційний шок може коливатися в діапазоні від 60-80% падіння економіки міжнародного туризму за останні два роки. Окрім негайних кроків у підтримці туристичного сектору, держави також переходять до розробки заходів для його активізації, які включають пропозиції щодо зняття обмежень на поїздки, відновлення довіри мандрівників та переосмислення цілей і напрямків розвитку туристичного сектору на майбутнє.

Література

1. Атаманчук З. А. Розвиток міжнародного туризму в умовах пандемії COVID-19: тенденції та очікування. Бізнес Інформ. 2020. №5. С. 94–99. [In Ukraine].
2. Бабіна Н., Захарченко П. Дослідження динаміки складових індексу конкурентоспроможності подорожей і туризму України в рейтингу країн світу. Економічний вісник ЗНТУ. 2018. № 1. С. 88–98. [In Ukraine].
3. Логвин М.М. Карпенко Н.М. Тараненко О.О. Міжнародний та вітчизняний туризм в умовах пандемії: нові виклики та реальність / Світова економіка та міжнародні відносини. Інтелект XXI № 3 '2021. С. 29-34. [In Ukraine].
4. Пробойв О.А. Вплив міжнародного туризму на економічну політику країни в умовах пандемії COVID-19 /Класичний приватний університет. Приазовський економічний вісник. Випуск 1(24) 2021. С. 22-29 [In Ukraine].
5. Світлична В.Ю. Туристична сфера карантинних обмежень /Комунальне господарство міст, 2020, том 5, випуск 158 ISSN 2522-1809 (Print); ISSN 2522-1817 (Online). С. 24-31/ [In Ukraine].
6. Aviation Benefits Report 2021, available at <https://www.icao.int/sustainability/Documents/AVIATION-BENEFITS-2021-web.pdf>.
7. Hannah Ritchie, Esteban Ortiz-Ospina, Diana Beltekian, Edouard Mathieu, Joe Hasell, Bobbie Macdonald, Charlie Giattino, Cameron Appel, Lucas Rodés-Guirao and Max Roser (2020). Coronavirus Pandemic (COVID-19). Available at <https://ourworldindata.org/coronavirus> (accessed 3 June 2021).
8. IMF (2021). Call to Action on COVID Vaccine Access for Developing Countries by Heads of World Bank Group and International Monetary Fund. 3 June. Available at <https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/06/03/pr21157-wb-and-imf-heads-call-toaction-covid-vaccine-access-developing-countries>.
9. International tourism and COVID-19 // The World Tourism Organization (UNWTO). URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19>.
10. International tourism expenditure continues to reflect very weak demand for outbound travel. UNWTO World Tourism Barometer. URL: <https://www.unwto.org/unwto-world-tourismbarometer-data> (дата звернення: 05.02.2021).
11. Tourism highlights 2020 Edition. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://mkt.unwto.org/en/content/tourism-highlights>. 24 p.
12. The World Tourism Organization (UNWTO) (2021) World Tourism Barometer. Available at: https://tourlib.net/wto/UNWTO_Barometer_2021_01.pdf. (accessed 03 July 2021). (in English) 10. Wttc.o
13. UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 3, June 2020, Madrid, URL: <https://doi.org/10.18111/wtobarometereng> and UNWTO online Data Dashboard, URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19>.
14. UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 3, June 2022 та UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 2, May 2022, Madrid, URL: <https://doi.org/10.18111/wtobarometereng>.
15. UNWTO, "Briefing Note – Tourism and COVID-19. URL: <https://doi.org/10.18111/9789284421893>. UNWTO and COVID-19. UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19> (дата звернення: 5.02.2021).
16. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), COVID-19 and Tourism: Assessing the Economic Consequences, 2021.

17. UNCTAD, World Investment Report, 2021, pp.6 i 82, available at <https://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=2769>.
18. UNWTO Tourism Data Dashboard, Global and Regional Tourism Performance, доступна на <https://www.unwto.org/global-and-regional-tourism-performance>.
19. UNWTO (2021a). Tourism and covid-19 – Unprecedented economic impacts. Available at <https://www.unwto.org/tourism-and-covid-19-unprecedented-economic-impacts>.
20. UNWTO (2021d). World Tourism Barometer, January 2021. Available at <https://www.e-unwto.org/toc/wtobarometereng/19/1>
21. UNWTO Tourism Dashboard. Available at <https://www.unwto.org/unwto-tourism-dashboard> (accessed 1 June 2021).
22. WHO (2021). WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard. Available at <https://covid19.who.int/> (accessed 22 June 2021)
23. 2020: Worst Year in Tourism History with 1 Billion Fewer International Arrivals. URL: <https://www.unwto.org/news/2020-worst-year-in-tourism-history-with-1-billion-fewer-international-arrivals>.

References

1. Atamanchuk ZA Development of international tourism in the pandemic COVID-19: trends and expectations. Business Inform. 2020. №5. С. 94–99.
2. Babina N., Zakharchenko P. Research of dynamics of components of an index of competitiveness of travels and tourism of Ukraine in a rating of the countries of the world. Economic Bulletin of ZNTU. 2018. № 1. pp. 88–98.
3. Logvin MM Karpenko NM Taranenko OO International and domestic tourism in a pandemic: new challenges and reality / World Economy and International Relations. Intelligence XXI № 3 '2021. Pp. 29-34.
4. Proboiv OA The impact of international tourism on the economic policy of the country in the pandemic COVID-19 / Classic Private University. Priazovsky Economic Bulletin. Issue 1 (24) 2021. pp. 22-29
5. Svitlichna VY Tourism sphere of quarantine restrictions / Municipal utilities, 2020, volume 5, issue 158 ISSN 2522-1809 (Print); ISSN 2522-1817 (Online). Pp. 24-31
6. Aviation Benefits Report 2021, available at <https://www.icao.int/sustainability/Documents/AVIATION-BENEFITS-2021-web.pdf>.
7. Hannah Ritchie, Esteban Ortiz-Ospina, Diana Beltekian, Edouard Mathieu, Joe Hasell, Bobbie Macdonald, Charlie Giattino, Cameron Appel, Lucas Rodés-Guirao and Max Roser (2020). Coronavirus Pandemic (COVID-19). Available at <https://ourworldindata.org/coronavirus> (accessed 3 June 2021).
8. IMF (2021). Call to Action on COVID Vaccine Access for Developing Countries by Heads of World Bank Group and International Monetary Fund. 3 June. Available at <https://www.imf.org/en/News/Articles/2021/06/03/pr21157-wb-and-imf-heads-call-to-action-covid-vaccine-access-developing-countries>.
9. International tourism and COVID-19 // The World Tourism Organization (UNWTO). URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19>.
10. International tourism expenditure continues to reflect very weak demand for outbound travel. UNWTO World Tourism Barometer. URL: <https://www.unwto.org/unwto-world-tourismbarometer-data> (дата звернення: 05.02.2021).
11. Tourism highlights 2020 Edition. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://mkt.unwto.org/en/content/tourism-highlights>. 24 p.
12. The World Tourism Organization (UNWTO) (2021) World Tourism Barometer. Available at: https://tourlib.net/wto/UNWTO_Barometer_2021_01.pdf. (accessed 03 July 2021). (in English) 10. Wttc.o
13. UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 3, June 2020, Madrid, URL: <https://doi.org/10.18111/wtobarometereng> and UNWTO online Data Dashboard, URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19>.
14. UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 3, June 2022 та UNWTO, World Tourism Barometer, vol. 18, No. 2, May 2022, Madrid, URL: <https://doi.org/10.18111/wtobarometereng>.
15. UNWTO, "Briefing Note – Tourism and COVID-19. URL: <https://doi.org/10.18111/9789284421893>. UNWTO and COVID-19. UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19> (дата звернення: 5.02.2021).
16. United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), COVID-19 and Tourism: Assessing the Economic Consequences, 2021.
17. UNCTAD, World Investment Report, 2021, pp.6 i 82, available at <https://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=2769>.
18. UNWTO Tourism Data Dashboard, Global and Regional Tourism Performance, доступна на <https://www.unwto.org/global-and-regional-tourism-performance>.
19. UNWTO (2021a). Tourism and covid-19 – Unprecedented economic impacts. Available at <https://www.unwto.org/tourism-and-covid-19-unprecedented-economic-impacts>.
20. UNWTO (2021d). World Tourism Barometer, January 2021. Available at <https://www.e-unwto.org/toc/wtobarometereng/19/1>
21. UNWTO Tourism Dashboard. Available at <https://www.unwto.org/unwto-tourism-dashboard> (accessed 1 June 2021).
22. WHO (2021). WHO Coronavirus (COVID-19) Dashboard. Available at <https://covid19.who.int/> (accessed 22 June 2021)
23. 2020: Worst Year in Tourism History with 1 Billion Fewer International Arrivals. URL: <https://www.unwto.org/news/2020-worst-year-in-tourism-history-with-1-billion-fewer-international-arrivals>.